

PRIVACY BIJ HET AFVAL GEZET

Menig gemeente zet afvalcontainers in die alleen met een pas geopend kunnen worden. Wanneer daarmee persoonsgegevens, zoals adressen, geregistreerd worden, is het echter oppassen geblazen. Dat mag namelijk niet zonder noodzaak.

Een ongewone zaak diende deze zomer bij de voorzieningenrechter bij de rechtbank Gelderland. De gemeente Arnhem maakt al jarenlang gebruik van een systeem van toegangscontrole voor ondergrondse afvalcontainers voor huishoudelijk restafval. Voor het afgeven van het afval moet gebruik worden gemaakt van een afvalpas, en via die pas worden persoonsgegevens van inwoners verwerkt. Dat zou echter niet noodzakelijk zijn voor de publiekrechtelijke taak van de gemeente, waarmee de gemeente de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) overtreedt. Een inwoner van de gemeente verzocht de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) daarom handhavend op te treden. Aanvankelijk weigerde de AP dat vanwege het bestaan van bijzondere omstandigheden. De inwoner maakte daar weer bezwaar tegen en verzocht de voorzieningenrechter de AP te dwingen om handhavend op te treden. De voorzieningenrechter heeft op 13 juli 2017 uitspraak gedaan (ECLI:NL:RBGEL:2017:3665). De AP en de voorzieningenrechter zijn van oordeel dat de gemeente (deels) in strijd handelt met de Wbp. Het verwerken van de persoonsgegevens was op dat moment niet (geheel) noodzakelijk voor de publiekrechtelijke taak van de gemeente. Als er sprake is van een overtreding moet de overheid in beginsel handhavend optreden, tenzij er sprake is van bijzondere omstandigheden zoals concreet zicht op legalisatie. De AP besloot niet te handhaven omdat er zo'n concreet zicht op legalisatie zou zijn. De voorzieningenrechter is echter van oordeel dat de AP niet had mogen afzien van handhaving. Volgens de rechter is

er sprake van een ongeoorloofde inbreuk op de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. En dat nota bene door een overheid, waarbij de overtreding ook nog eens al jarenlang plaatsvindt. Van concreet zicht op legalisatie is volgens de rechter, anders dan door de gemeente en de AP gesteld, geen sprake. Ja, de gemeente zegt over te gaan op een ander systeem (diftar) waarmee wel aan de Wbp zou worden voldaan. Echter, volgens de rechter staat het (tijdig) invoeren van

nog wel de voorwaarden dat inwoners vooraf moeten worden geïnformeerd over het systeem en het doel van het systeem, en dat de overheid inzicht geeft over welke gegevens er worden verwerkt. Daarnaast moeten inwoners weten wat de gemeente met de gegevens gaat doen en mag de gemeente alleen gegevens verwerken die noodzakelijk zijn om het gestelde doel te bereiken. Bovendien geldt de voorwaarde dat misbruik van gegevens wordt voorkomen en de afvalpas is beveiligd.

De AP besloot uiteindelijk de gemeente een last onder dwangsom van maximaal 50.000 euro op te leggen. De kans dat Arnhem de dwangsom ook daadwerkelijk verbeurt is klein; de gemeente besloot nog voor de beslissing van de AP om de

Met deze uitspraak is niet gezegd dat afvalpassen niet mogen worden gebruikt.

het nieuwe systeem niet vast. Er is dus geen concreet zicht op legalisatie. Desondanks acht de rechter handhaving nu (nog) niet opportuun. Een voorlopige voorziening geldt immers alleen gedurende de bezwaarfase en in bezwaar moet de AP alsnog beoordelen hoe zeker de invoering van het nieuwe systeem is. Het komt mij voor dat in de bezwaarfase de gemeente een snelle invoering van diftar aannemelijk moet maken. Anders zal de gemeente waarschijnlijk alsnog gedwongen worden om het bestaande systeem aan te passen. Met andere woorden: de gemeente moet het binnen afzienbare tijd gaan oplossen.

Met deze uitspraak is niet gezegd dat afvalpassen niet mogen worden gebruikt. Dat mag wel, maar alleen als daar een duidelijk doel mee is gediend. Bijvoorbeeld om inwoners per hoeveelheid afval te laten betalen. Dat op grond van het rechtvaardigende principe 'de vervuiler betaalt'. Dan gelden overigens

afvalcontainers open te zetten, zodat er geen pas meer nodig is om afval te deponeren. Aan het illegaal verwerken van gegevens komt zo ook een einde. Een principiële zaak als deze zal je waarschijnlijk niet snel tegenkomen, maar het systeem van een afvalpas wordt door meer gemeenten gebruikt en zij zijn dus gewaarschuwd. Privacy is nu eenmaal een thema dat leeft, ook als het gaat om afvalstoffen. En dat is terecht. Niemand zit er op te wachten dat een gemeente tegen inwoners zegt: "Laat mij de inhoud van uw vuilniszak zien en ik zal u zeggen wie u bent"! ■

Stijn Boot

Mr. Stijn Boot is advocaat bij BHW advocaten in Rotterdam. Telefoon: 010-2179330, e-mail: boot@bhwadvocaten.nl.